
STUDIA IURIS

JOGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK / JOURNAL OF LEGAL STUDIES

2025. II. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

A folyóirat a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának a közleménye. A szerkesztőség célja, hogy fiatal kutatók számára színvonalas tanulmányaik megjelentetése céljából méltó fórumot biztosítson.

A folyóirat közlésre befogad tanulmányokat hazai és külföldi szerzőktől – magyar, angol és német nyelven. A tudományos tanulmányok mellett kritikus, önálló véleményeket is tartalmazó könyvismertetések és beszámolók is helyet kapnak a lapban.

A beérkezett tanulmányokat két bíráló lektorálja szakmailag. Az idegen nyelvű tanulmányokat anyanyelvi lektor is javítja, nyelvtani és stilisztikai szempontból.

A folyóirat online verziója szabadon letölthető (open access).

ALAPÍTÓ TAGOK

BODZÁSI BALÁZS, JAKAB ÉVA, TÓTH J. ZOLTÁN, TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ

FŐSZERKESZTŐ

JAKAB ÉVA ÉS BODZÁSI BALÁZS

OLVASÓSZERKESZTŐ

GIOVANNINI MÁTÉ

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI

BOÓC ÁDÁM (KRE), FINKENAUER, THOMAS (TÜBINGEN), GAGLIARDI, LORENZO (MILANO), JAKAB ANDRÁS DSc (SALZBURG), SZABÓ MARCEL (PPKE), MARTENS, SEBASTIAN (PASSAU), THÜR, GERHARD (AKADÉMIKUS, BÉCS), PAPP TEKLA (NKE), TÓTH J. ZOLTÁN (KRE), VERESS EMŐD DSc (KOLOZSVÁR)

Kiadó: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Székhely: 1042 Budapest, Viola utca 2-4

Felelős Kiadó: TÓTH J. ZOLTÁN

A tipográfia és a nyomdai előkészítés CSERNÁK KRISZTINA (L'Harmattan) munkája

A nyomdai munkákat a Robinco Kft. végezte, felelős vezető GEMBELA ZSOLT

Honlap: <https://ajk.kre.hu/index.php/jdi-kezdolap.html>

E-mail: doktori.ajk@kre.hu

ISSN 3057-9058 (Print)

ISSN 3057-9392 (Online)

URL: KRE ÁJK - Studia Iuris

<https://ajk.kre.hu/index.php/kiadvanyok/studia-iuris.html>

A VÉGREHAJTÁS ALKOTMÁNYOS KERETEI A TISZTESSÉGES ELJÁRÁS JEGYÉBEN THE CONSTITUTIONAL FRAMEWORK OF ENFORCEMENT IN THE SPIRIT OF FAIR PROCEDURE

TÓTH KORDÉLIA¹

ABSTRACT ■ The aim of my study is to show that an enforcement as a civil non-litigious procedure can be examined within a constitutional framework. Among fundamental rights, enforcement requires first and foremost the realisation of the principle of due process. The fundamental purpose of enforcement proceedings is to ensure that the claim established by a final decision can be enforced by the holder of the claim and that parties involved can benefit from a fair procedure. However, this process must not be unrestricted, as fundamental rights of the debtor must also be respected. In my paper, I analyse the main system of requirements for the realisation of fundamental rights, based on a proposal I have formulated, for the fairness of the enforcement procedure, with reference to the Constitutional Court. Afterwards, I will try to shed light on the shortcomings of the judicial application of law and possible solutions through a practical case.

KEYWORDS: fair procedure, Constitutional Court, fundamental principles, fundamental rights, enforcement procedure

ABSZTRAKT ■ A tanulmányom célja az, hogy bemutassam, hogy a végrehajtást, mint polgári nemperes eljárást is lehet alkotmányos keretek között vizsgálni. Az alapvető jogok közül elsősorban a tisztességes eljárás elve megvalósulását követeli meg a végrehajtás. A végrehajtási eljárás alapvető célja, hogy a jogerős határozatban megállapított követelést a követelés jogosultja érvényesíteni tudja, és a résztvevő feleknek tisztességes eljárásban legyen részük. Azonban ez a folyamat nem történhet korlátozás nélkül, hiszen az adós alapvető jogait is tiszteletben kell tartani. A tanulmányomban egy általam formált javaslat alapján elemzem a végrehajtási eljárás tisztességességének, az alapvető jogok megvalósulásának követelmény rendszerét, kitérve az alkotmánybíróság alkotmányjogi panaszok kapcsán végzett szerepvállalására. Ezt követően egy gyakorlati jogeseten keresztül próbálok rávilágítani a bírói jogalkalmazás visszáságaira, és a megoldási javaslatokra.

KULCSSZAVAK: tisztességes eljárás, alkotmánybíróság, alapelvek, alapvető jogok, végrehajtási eljárás

¹ PhD hallgató, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.

1. AZ ALKOTMÁNYOS VÉGREHAJTÁSI JOG, ÉS A JAVASLAT

A végrehajtási jog az igazságszolgáltatás szervezetrendszeréhez kapcsolódik.² Az Alkotmánybíróság 46/1991. (IX. 10.) AB határozatában kifejtette, hogy a bírósági határozatok tiszteletben tartása, a jogerős bírósági döntések teljesítése – akár jogszerű kényszerítés árán is – a jogállamisággal kapcsolatos alkotmányos értékekhez tartozik. A bírósági végrehajtás alkotmányossága kérdéskörébe tartozik tehát a végrehajtás sikerességének/sikertelenségének kérdése is, hiszen egy olyan jogrendszerben, amelyben a jogviták eldöntésére felhatalmazott állami intézmények döntéseit nem lehet kikényszeríteni, súlyosan sérül az alkotmányosság követelménye, végső soron a jogállam.³ A végrehajtási jognak is meg kell őriznie a felek egyenlőségének, illetőleg a büntető eljárásjog terminológiájával élve a „fegyverek egyenlőségének elvét”, amely a tisztességes eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog érvényesülését biztosítja. E rendelkezéseket juttatják érvényre a végrehajtási eljárás és a végrehajtási kényszer arányosságára és fokozatosságára vonatkozó követelmények, amelyeknek elmaradása a bírói hatalmi ág meggyengülését eredményezi.⁴

A tisztességes eljáráshoz való jog alapján minden személynek joga van ahhoz, hogy az ügye elbírálására egy független és pártatlan bíróság előtt kerüljön sor, ahol a felek egyenlő elbírálásban részesülnek, és ahol a jogukat és érdekeiket tiszteletben tartják.⁵ Továbbá mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.⁶ Ezek a jogszabályhelyek álláspontom szerint csak közvetett utalást tartalmaznak a végrehajtási eljárásra, azonban annak sajátosságaira nem térnek ki. Ezen változtatni kellene a jogalkotónak társadalmunk védelme érdekében, mivel az alkotmányos szintre emelés garantálná, hogy a végrehajtási eljárási szabályokat nem lehet önkényesen alkalmazni, és nem történhetnek diszkriminációk a végrehajtás során, és meg lehetne akadályozni a túlzottan agresszív vagy jogellenes végrehajtási módszereket. Álláspontom szerint az segíthet megerősíteni a jogbiztonságot és előreláthatóságot

² 22/2013. (VII. 19.) AB határozat [15]–[19] pontjaiban meghatározott rendelkezései, *Az Alkotmánybíróság határozatai 2013.*, 676–691. <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/3BDCF-9C950E68E38C1257B79001BAD17?OpenDocument&printpreview> (Letöltés ideje: 2024. augusztus 28).

³ JUHÁSZ ZOLTÁN: *A bírósági végrehajtás alkotmányossága – Az ombudsman gyakorlata a bírósági végrehajtással kapcsolatos ügyekben.* THEMIS, 2007. december. 41.

⁴ EGRI KOVÁCS KRISZTIÁN: *A bírósági végrehajtási eljárásokban előterjeszthető alkotmányjogi panaszok dilemmáinak vázlatos áttekintése. Jogelméleti szemle*, 2020 (3), 8.

⁵ Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikke.

⁶ Magyarország Alaptörvényének XXIV. cikke.

az állampolgárok számára, ha a végrehajtási eljárás tisztességességét az alkotmányba foglalják. Ez csökkentheti a jogi viták számát és a társadalmi feszültségeket. A változtatás okát abban látom, hogy napjainkban több ezer végrehajtási eljárás indul, és a társadalom, valamint a gazdasági élet széles körét érinti, ezért a végrehajtási eljárás sajátosságaira kitérni az Alaptörvény jogszabálysövegében egyszerűbbé tehetné az alapvető jogra való hivatkozást az eljárás alanyai számára. Véleményem szerint az is mellette szól, hogy fontos, hogy az állampolgárok tudják, hogy jogaik védelme biztosított, és hogy a végrehajtás nem lehet önkényes vagy törvénysértő. Sokkal kevésbé lesznek manipulálhatók politikai vagy gazdasági érdekek által, ha a végrehajtási eljárásért felelős hatalom felelősségteljesen, átlátható módon és az állampolgárok jogait tiszteletben tartva működik, ha a végrehajtási eljárásokra vonatkozó szabályok alkotmányos szintre kerülnek.

Álláspontom szerint Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikkét kellene egy (8) bekezdéssel kiegészíteni, amely szerint a végrehajtási eljárásban minden személynek joga van ahhoz, hogy az eljárást az önálló bírósági végrehajtók részrehajlás nélkül, tisztességes módon intézzék. Minden személynek joga van ahhoz, hogy az önálló bírósági végrehajtási eljárás során a jogukat és érdekeiket a független és pártatlan önálló bírósági végrehajtók tiszteletben tartsák. Minden személynek joga van ahhoz, hogy kérelmére, kifogásaira ésszerű határidőn belül elbírálást és tájékoztatást kapjon. Mindenkinek joga van a jogszabályokban meghatározottak szerint az önálló bírósági végrehajtók által eljárásuk teljesítése során a jogellenesen okozott kár megtérítésére.

A javaslat a független és pártatlan önálló bírósági végrehajtókat jelöl meg. Ennek fontossága abban rejlik, hogy alaptörvényi szinten kell rögzíteni, hogy a végrehajtást végző személyek ne legyenek jogosultak politikai döntés alapján hivatásukat gyakorolni, és külső befolyástól mentesen, a vonatkozó jogszabályok betartásával járjanak el az eljárásuk során. Fontosnak tartom a tájékoztatáshoz való jog kiemelését, és a kártérítési szankciónak alaptörvényi szintre történő emelését. A kártérítési szankció kapcsán javaslatom a deliktuális felelősség alapján történne, ha valaki jogellenesen okoz kárt másnak, akkor az elkövetőnek kártérítést kell fizetnie a károsult félnek. Ez a szabályozás a polgári jogi felelősség egyik formája, amely alkalmazható lehetne a végrehajtók tevékenységére is, ha azok jogsértést követnek el. Például, ha a végrehajtó jogtalanul foglal le vagy értékesít olyan vagyontárgyakat, amelyek nem tartoznak a végrehajtás alá, vagy ha végrehajtó nem követi a törvényi szabályokat a végrehajtási költségek, határidők vagy értesítések tekintetében, vagy ha végrehajtó más jogokat sért, például a személyes adatokat nem megfelelően kezeli, vagy jogellenesen nyilvánosságra hozza a magánélethez fűződő jogokat. A felelősség megállapítása a jogsértés, a kár és a kárt okozó összefüggésének bizonyítása alapján történne.

A kártérítés célja, hogy a károsult fél megfelelő kompenzációt kapjon a jogellenes végrehajtási eljárás miatt. A kártérítési szankciónak továbbá megelőző szerepe lehet a visszaélések során, ha a legmagasabb törvényi szintre emeljük a jogellenes cselekmény jogkövetkezményeit.

2. AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG SZEREPVÁLLALÁSA

AZ ALKOTMÁNYJOGI PANASZOK KAPCSÁN

A bírói döntések Alaptörvénnyel történő összhangjának vizsgálatára irányuló alkotmánybíróági eljárási hatáskör a magyar jogrendszerben 2012. január 1. napján lépett hatályba.⁷ A bírósági végrehajtási eljárás és a végrehajtási eljárásban hozott bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára irányuló Alkotmánybírósághoz előterjeszthető alkotmányjogi panasz kapcsán megállapítható, hogy az Alkotmánybírósághoz fordulás nem jellemző eljárás Magyarországon. Összegzésként megállapítható, hogy a bírósági végrehajtási eljárás foganatosítása során meghozott döntések ellen befogadható alkotmányjogi panasz nem nyújtható be, ezért a bírósági végrehajtási eljárás foganatosítása során igénybe vehető jogorvoslatoknak, valamint az alkotmányjogi panasz típusú alkotmányjogi eljárásnak nincs, illetőleg az Alkotmánybíróság jelenlegi döntési gyakorlata alapján nem is lehet közös halmaza.⁸

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bírósági végrehajtási eljárás foganatosítása során meghozott döntésnek nem tekinthetőek érdemi döntésnek, ebből arra következtethetünk, hogy ezekben az eljárásokban igencsak korlátozott módon terjeszthető elő alkotmányjogi panasz.⁹ Példának okáért az Alkotmánybíróság 3197/2024. (V. 31.) AB végzése az alkotmányjogi panasz visszautasításáról azt az indokolást jelölte meg a visszautasítás okául, hogy a végrehajtási eljárás alapvetően az alapügyhöz kapcsolódó járulékos jelleggel bír, és célja valamely döntés végrehajtásának a kikényszerítése. A visszautasítás indokolásának [16] pontja rögzíti, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 7. §-a alapján az alkotmányjogi panaszt kizárólag az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés – azaz kizárólag a jogalkotó által meghatározott döntések, és nem minden döntés – ellen lehet előterjeszteni az általában nem kifogásolható alkotmányjogi panasz útján.¹⁰

⁷ EGRI KOVÁCS 2020, 12.

⁸ EGRI KOVÁCS 2020, 17.

⁹ BITSKEY BOTOND – TÖRÖK BERNÁT (szerk.): *Az alkotmányjogi panaszok kézikönyve*. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015. 195–199.

¹⁰ 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]; 3252/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [5]; 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [43]; 3364/2018. (XI. 28.) AB végzés indokolása.

Ez az álláspont megfelel a valóságnak. Nem tekinthetőek érdemi döntésnek a végrehajtási eljárásban hozott döntések. A végrehajtási eljárás során fogatosított cselekmények, valóban nem érdemi döntések. Azonban ezekkel a végrehajtási eljárás során fogatosított cselekményekkel mégis sérülhet a tisztességes eljáráshoz való jog. Például a határidő be nem tartásával, a tájékoztatás hiányával, jogszabállyal ellentétes végrehajtási cselekménnyel. Alkotmánymódosítással – mely szerint kifejezetten rögzítésre kerülne, hogy a végrehajtási eljárásban, mint nemperes eljárásban is előterjeszthető alkotmányjogi panasz – több garancia lenne arra, hogy akinek a végrehajtási eljárásban sérül a tisztességes eljáráshoz való joga, az Alkotmánybíróság előtt sikeresen megtámadjon egy végrehajtói cselekményt, döntést, vagy annak hiányát. Ennek az alkotmánymódosítási javaslatnak az indokát abban látom, hogy az adósnak és a végrehajtást kérőnek is joga van ahhoz, hogy tájékoztatást kapjon a végrehajtási eljárásról. Továbbá az adósnak és a végrehajtást kérőnek is joga van ahhoz, hogy jogorvoslati kérelmet terjesszen elő abban az esetben, ha úgy érzi, hogy a végrehajtási eljárás során eljárási jogai sérültek, vagy törvényben meghatározott jogai nem kerültek érvényesítésre.

3. A TISZTESSÉGES VÉGREHAJTÁS EGY KONKRÉT JOGESET TÜKRÉBEN

A végrehajtási kifogás, mint eljárásjogi jogorvoslat hatékonyságát vizsgálom meg egy konkrét jogeseten keresztül. A jogeset felhívja a figyelmet arra, hogy a végrehajtási eljárás alapelvei hogyan lehetnek ellentétesek jogszabályi rendelkezésekkel, ezért a végrehajtási eljárásokban teljes mértékben eltérő lehet a jogalkalmazás Magyarország eltérő településein. A végrehajtási kifogást a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) szabályozza. A végrehajtási kifogást a bírósági végrehajtó törvénysértő intézkedésével vagy mulasztásával szemben lehet előterjeszteni.

3.1. Az ügy tényállásának ismertetése

A jelen jogesetben az árverési vevő 2023. október 11. napján végrehajtási kifogást nyújtott be azzal az indokkal, hogy 2023. szeptember 9. napjára kitűzött ingatlan árverés vonatkozásában a végrehajtó az árverési jegyzőkönyvet írja alá az árverési vevővel, aki azt követően megfizeti az ingatlan teljes vételárát. Arra hivatkozott, hogy az adós 1/1 arányú tulajdonát kezző ingatlan árverésre volt kitűzve 5 000 000 Ft ajánlati áron, amelynek licitálását az árverési vevő

2023. október 3. napján tett ajánlatával megnyerte, és az 500 000 Ft összegű árverési előleget 2023. szeptember 20. napján a végrehajtó letéti számlájára átutalta.

A végrehajtó felszólította az árverési vevőt, hogy 2023. október 9. napján 10 órakor jelenjen meg irodájában az árverési jegyzőkönyv aláírása és a vételár teljes megfizetése céljából. A végrehajtó ezt követően azonban 2023. október 9. napján 9 óra 15 perckor telefonon értesítette az árverési vevőt, hogy nem kell megjelennie, mert az adós azon a napon kifizette a teljes tartozást, emiatt nem kerül sor az árverési jegyzőkönyv aláírására. Az árverési vevő a végrehajtási kifogásában hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény („Ptk.”) 5:41. §-a alapján arra, hogy aki a dolgot hatósági határozat vagy hatósági árverés útján jóhiszeműen szerzi meg, tulajdonossá válik tekintet nélkül arra, hogy korábban ki volt a tulajdonos. A végrehajtó magatartása sérti a jóhiszemű árverési vevő árverésen, ellenérték fejében szerzett tulajdonjogát.

3.2. Az elsőfokú döntés

Az elsőfokú bíróság végzésében megállapította, hogy az árverési vevő kifogása nem alapos. A Vht. 5. §-ának (1) és 7. §-ának (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság végzésében arra hivatkozott, hogy a végrehajtás az elrendelésétől kezdődően addig folytatódik, amíg a célját el nem éri, és a végrehajtást kérő hozzá nem jut a követeléséhez. A végrehajtó minden egyes kényszercselekménye ezt az egyetlen célt szolgálja, és idetartozik az adós önkéntes teljesítésének hiányában a Vht. 7. §-ában szabályozott fokozatosság elvét betartva a legvégső kényszer cselekmény, az adós ingatlan tulajdonára vezetett végrehajtás. Jelen ügyben ugyan a legutolsó pillanatban, azonban az adós mégis teljesítette fizetési kötelezettségét, ez által a végrehajtás célja megvalósult, és a végrehajtást kérő hozzájutott a követeléséhez, így okafogyottá vált a foganatosított ingatlan árverési kényszer-cselekmény lezárása, befejezése. A bíróság mérlegelte, hogy az árverési vevő ingatlan szerzése elmaradásából származó hátránya jóval kisebb, mint az adós ingatlana elvesztéséből adódó hátránya.

3.3. A másodfokú bírósági határozat, és egy eltérő bírósági érvelés

A fellebbezést a másodfokú bíróság végzésében nem találta alaposnak és helyben hagyta az elsőfokú bíróság végzését. 2023. május 17. napján azonban, egy másik magyarországi településen, lényegében ugyanezen a tényállás alapján, egy másodfokú bíróság a fellebbezés alaposságáról döntött, és helyt adott az árverési

vevő végrehajtási kifogásának. A másik másodfokú bíróság álláspontja szerint licitnapló lezártnak tekintendő azzal, hogy az árverési vevő részéről érvényes vételi ajánlat érkezett. Ez ideig a végrehajtási eljárás megszüntetésére okot adó körülmény – mint a végrehajtási kifogásban hivatkozott adósi teljesítés – nem történt. Ezt követően a végrehajtónak a Vht. 152. §-a¹¹ szerinti módon kellett intézkednie az árverési jegyzőkönyv elkészítéséről és aláírtatásáról. Amennyiben az árverés sikertelenségének Vht. 155. §-ában¹² meghatározott feltételei nem állnak fenn, úgy az árverés sikeres, és az ingatlan tulajdonosa az árverési vevő lesz. Az árverési vevő tulajdonszerzése vonatkozásában az érvényes vételi ajánlat megtételével függő jogi helyzet jön létre, amennyiben az árverési vevő teljesíti az árverési jegyzőkönyv aláírására és a vételár megfizetésére vonatkozó kötelezettségeit, úgy tulajdonjogot szerez. Mindez független attól, hogy az adós ezen függő jogi helyzet fennállása alatt teljesíti-e a végrehajtási eljárás tárgyát képező valamennyi kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság tévesen foglalt úgy állást, hogy az adós a végrehajtási eljárás során bármikor teljesíthet, elkerülve ezzel a kényszercselekmények foganatosítását, és hogy az önkéntes teljesítés felülírja a Vht.-nek az árverésre előírt szabályait. A kitűzött árverés sikertelenségének esetei között, azaz a Vht. 155. §-ának rendelkezései között nem szerepel az adós teljesítése, ezért ez az árverés sikerességét nem befolyásolja.

¹¹ 152. § (1) Az árverésről a végrehajtó árverési jegyzőkönyvet készít, és ebben – a 35. §-ban említettekén kívül – feltünteti:

a) az elárverezett ingatlanok az ingatlan-nyilvántartási adatait, lakott vagy beköltözhető állapotban történt értékesítését, a kikiáltási árat, azt, hogy a legalacsonyabb érvényes vételi ajánlat összegére mely szabályok vonatkoztak (147. §), és az árverési vételárat,

b) az árverési vevő nevét, személyazonosító adatait, lakóhelyét, illetőleg székhelyét.

(2) A végrehajtó az árverés befejezését követő 8 napon belül felhívja az árverési vevőt, hogy az árverési jegyzőkönyv aláírása céljából a végrehajtó irodájában a felhívás kézhezvételétől számított 15 napon belül jelenjen meg; ha ezt elmulasztja, előlegét elveszti.

(3) A végrehajtó az árverési jegyzőkönyv aláírásával egyidejűleg adhat az árverési vevő részére halasztást – a 149. § (2) bekezdése szerinti feltételekkel – a vételár megfizetésére.

¹² 155. § Az árverés sikertelen, ha

a) nem tettek vételi ajánlatot, vagy a felajánlott vételár nem érte el az ingatlan becsértékének felét, vagy lakóingatlan esetében a 147. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén a becsérték összegét, illetve annak 70%-át;

b) az árverési vevő az árverési jegyzőkönyvet nem írta alá;

c) az árverési vevő nem fizette be vagy nem utalta át a teljes vételárat a 149. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül, illetőleg a végrehajtó által a vételár megfizetésére adott határidőn belül; vagy

d) az árverés nem szabályszerűen került kitűzésre.

3.4. Az eset értékelése

Lényegében az esetet kétféleképpen értékelhető. A végrehajtási ügyben eljáró bíróságok különböző módon értelmezték és alkalmazták a jogszabályhelyeket, amely diszkriminációhoz és jogbizonytalansághoz vezet. A végrehajtók számára sem egyértelmű, hogy melyik eljárás tekinthető helyesnek: a végrehajtási eljárás során az általuk aláírt árverési jegyzőkönyv, vagy az adós teljesítésének elfogadása, amely lehetővé teszi az adós számára, hogy ingatlanvagyonáról ne kelljen lemondani. Ebben a helyzetben felvetődik a kérdés, hogy melyik megoldás lenne az optimálisabb. Az egyik lehetőség az, hogy ha az adós végrehajtás általi teljesítése során a végrehajtás célja megvalósul, és a végrehajtást kérő hozzájut a követeléséhez, a foganatosított ingatlanárverési kényszer eljárás befejezésére nincs szükség. Ennek következtében az ingatlan nem kerülne az árverési vevő tulajdonába, hanem az adós által teljesített követelés végrehajtása révén az ingatlan továbbra is az adós birtokában maradna. A másik lehetőség az, hogy az árverési vevő jogszerzői pozíciójának kialakulása a legmagasabb vételi ajánlat megtétele által felfüggesztett jogi helyzetet eredményezne, amely független attól, hogy az adós teljesíti-e a végrehajtási eljárás tárgyát képező kötelezettségét.

A kérdés kapcsán személyes véleményem, hogy a második lehetőséggel az árverési vevő jogszerzői pozíciójával értek egyet. Ennek oka, hogy az adósnak az árverés kiírását közvetlenül megelőzően is lehetősége van, akár részletekben történő teljesítésre, itt kellene az önkéntes teljesítését elfogadhatónak találni, mert így az egész árverési rendszer útján történő jogszerzés hiúsulna meg, amely a rendszerhasználók szemszögéből nézve ahhoz vezet, hogy nem vásárolnak árverés útján. A jogeset lényegét abban látom, hogy a végrehajtási eljárásokban – amelyekben az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást, hogy nem hozhatók érdemi döntésnek – is felmerülhetnek olyan vitás kérdések, amelyek komplex jogi indokolást, és jogalkalmazást igényelnek. Felmerülnek a végrehajtási jogszabályok homályosságai, és felmerül az eltérő jogalkalmazási gyakorlat, mert különböző bírók, különböző jogi meggyőződéssel rendelkeznek, és felmerülnek a társadalmi változások, amelyek új helyzetekhez és új jogi kérdésekhez vezethetnek.

4. A JOGEGYSÉG KÖVETELMÉNYÉNEK ÖSSZEFÜGGÉSE A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOGGAL, ÉS A KÚRIA TEVÉKENYSÉGE

A jogegység és a tisztességes eljáráshoz való jog a jogállamiság alapvető pillérei- nek tekintendők, és a jogbiztonság, valamint az igazságos eljárás biztosítását szolgálják, szorosan összefüggő jogi alapelvek. Az egyértelmű és következetes

jogszabályok elengedhetetlenek ahhoz, hogy mindenki számára biztosítható legyen a tisztességes eljárás, és így a jogegység is biztosítva legyen. Képzelnünk csak el két hasonló, a lopás törvényi tényállását megvalósító bűncselekményt. Ha az egyik esetben a bűnösöket súlyosabban büntetik, mint a másikban, az sérti a jogegység és a tisztességes eljárás elvét, és az érintett személyek számára igazságtalanság érzését kelti. A tanulmányom jelen fejezetében arra keresem a választ, hogy ha a végrehajtási eljárások során hozott döntések, cselekmények nem egységesek, mint ahogy az árverési vevők kifogásaira alapított jogesetekben is bemutatásra került, abban az esetben mely szerv feladata a jogegység, és az egyenlő elbírálás biztosítása.

A Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, jogegységi határozatai a bíróságokra kötelezőek.¹³ A Kúria a magyar háromszintű bírósági rendszer legfelsőbb bírósága, azonban a végrehajtási eljárásban betöltött szerepe korlátozott. A Kúria nem bírál felül első fokon vagy másodfokon hozott végrehajtási döntéseket. A Vht. 214. §-a¹⁴ alapján jelenleg két esetben teszi lehetővé a felülvizsgálati kérelem benyújtását a végrehajtás elrendelése során a másodfokon jogerőre emelkedett olyan végzés ellen, amellyel a bíróság külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről döntött, míg a végrehajtás foganatosítása során a másodfokon jogerőre emelkedett olyan végzés ellen, amellyel a bíróság az ingatlanárverés megsemmisítéséről döntött. Más esetben tehát nincs jogi lehetőség arra, hogy a végrehajtási eljáráshoz kapcsolódóan a felek a Kúriához forduljanak jogvédelemért.

Tovább nehezíti a végrehajtási kifogások elbírálását, hogy a felülvizsgálati eljárás kizártsága miatt néhány korábbi eseti döntéstől eltekintve jelenleg nincsenek kúriai bírósági határozatok, amelyek a joggyakorlatot egységesíthetnék.¹⁵ Egyetértek Baratiné Boda Gréta véleményével, amely szerint indokolt lenne esetenként mérlegelve a felülvizsgálati út lehetőségének megteremtése a végrehajtás foganatosítása során hozott bonyolultabb jogkérdést elbíráló végzések, így különösen egyes végrehajtási kifogásról döntő végzések esetében a Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 409. §-a¹⁶ szerinti kivételes

¹³ Alaptörvény 25. cikke.

¹⁴ 214. § (1) Felülvizsgálati kérelemnek van helye a másodfokon jogerőre emelkedett olyan végzés ellen, amellyel a bíróság külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról, illetőleg végrehajtásának elrendeléséről döntött.

¹⁵ BARATINÉ BODA GRÉTA: A végrehajtási eljárás során igénybe vehető jogorvoslatok, különös tekintettel a végrehajtási kifogásra. *Glossa Iuridica*, 2021, (1–2), 97–126.

¹⁶ 409. § [A felülvizsgálat kivételes engedélyezésének feltételei]

(1) Ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálatot a Kúria a (2) bekezdés szerinti esetekben engedélyezheti, a (3) bekezdés szerinti esetben engedélyezi.

engedélyezési eljárás keretében, hogy a Kúria a végrehajtási eljárás során is kifejthesse joggyakorlat egységesítő szerepét, iránymutatást adva néhány vitatott kérdésben. Gyurik Anita szintén így vélekedik, hogy a jogbiztonság követelménye megkívánná az egységes jogértelmezést és az egységes joggyakorlat kialakítását, amelyhez számos, a Kúria által hozott jogegységi döntésre lenne szükség, alatt például a behajthatatlanság okán megállapított szünetelés esetén a végrehajtást kérő további előlegezési kötelezettsége vonatkozásában való döntést.¹⁷

5. A BÍRÓSÁGOK HATÉKONYSÁGÁNAK NÖVELÉSE A VÉGREHAJTÁSI ELJÁRÁSOK SORÁN

Magánjogi oldalról megközelítve a bírósági végrehajtás számos jogággal, mint például a polgári joggal, családjoggal, gazdasági joggal, büntetőjoggal, munkajoggal, közigazgatási joggal áll kapcsolatban, és mint eljárásjogi jogterület, e jogágak anyagi jogi rendelkezéseinek érvényesülését szolgálja.¹⁸ Következtetésképpen számos jogágban van helye végrehajtásnak, ezért a Kúriától alacsonyabb szinten lévő bíróságok a végrehajtási eljárásokban kulcsfontosságú szerepet töltenek be, hiszen a legtöbb jogágban felmerül a végrehajtási eljárás megindulása. A bíróságok feladata a jogerős ítéletek végrehajtásának biztosítása, a végrehajtási eljárás felügyelete, valamint a végrehajtási ügyekben hozott kifogások elbírálása, jogutódlások megállítása. A bíróság szerepének köszönhetően a végrehajtási eljárások törvényes keretek között zajlanak, és mind a végrehajtást kérő, mind az adós jogai védelmét hivatottak szolgálni.

Álláspontom szerint a hatékony végrehajtási rendszer működése érdekében a végrehajtási szakjogászai képzés elvégzését biztosítani kellene minden végrehajtási területen dolgozó bírósági alkalmazottnak, bírónak, és végrehajtnak. A képzés

(2) A Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata

a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,

b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége vagy

c) – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt.

(3) A Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.

¹⁷ GYURIK ANITA: *A végrehajtási kifogás, különös tekintettel a becsérték, a díjjegyzék és a felosztási terv kapcsán előterjesztett kifogások bírósági gyakorlata*. III. 3. rész: A végrehajtási kifogás előterjesztésének határideje. <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/682> (Letöltés ideje: 2024. augusztus 28).

¹⁸ KAPÁ MÁTYÁS: *Ha az adós nem fizet...* Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012, 153.

elvégzésével a jogalkalmazók mind elméleti, mind gyakorlati vonatkozásban olyan szakmai ismereteket szerezhethnének, amelyek hasznosításával képessé válnak a bírósági végrehajtási jog értő alkalmazására, a végrehajtási joggal kapcsolatos esetek megfelelő megoldására. Ezáltal nemcsak hatékonyá, de szakszerűvé is lehetne tenni a bíróságok, és a végrehajtók eljárását. Jelenleg Magyarországon nincs egy különálló „végrehajtási ügyszakos bírói” kategória a magyar jogrendszerben, a bíróságok polgári ügyszakos bírói foglalkoznak a végrehajtási ügyekkel is. Ez azt jelenti, hogy a polgári ügyekkel foglalkozó bírók feladataiba tartoznak a végrehajtási eljárásokkal kapcsolatos feladatok is. Ennek megváltoztatását és szakképesítéssel rendelkező végrehajtási eljárási ügyszakos bírók alkalmazását javaslom, ugyanis tekintettel a végrehajtási eljárás alkotmányos alapjogot érintő jellegére, az ebből fakadó jogbizonytalanság komoly, már-már alkotmányossági aggályokat ébreszt, és a Vht. gyakran módosuló rendelkezései számos helyen nem adnak egyértelmű választ a jogalkalmazóknak, amely körülmény következtében Magyarország különböző bíróságain meghozott döntések lényeges eltérést mutatnak.

6. ÖSSZEGÉS

A végrehajtás tisztességességének biztosítása összetett feladat, amely a jogalkotó, a bírói hatalom, a végrehajtók, a civil társadalom összefogásával valósítható meg. Erre álláspontom szerint szükség van, mert a végrehajtási eljárások hozzájárulnak a jogállamiság megerősítéséhez, a gazdasági fejlődéshez és a jogbiztonsághoz. A jogfejlődést nagy mértékben elősegítené az, hogy ha részletesen és pontosan ki lenne munkálva alaptörvényi rendelkezésként az, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog konkrétan hogyan, és milyen korlátokkal, valamint milyen sajátos eljárási garanciákkal érvényesüljön az önálló bírósági végrehajtásban. A tanulmányomban leírt érvelést figyelembe véve ki kellene terjeszteni mind az Alkotmánybíróság, mind pedig a Kúria jogalkalmazása során ellátott jogkörét a végrehajtási eljárások tekintetében. Úgy vélem, hogy az általam feldolgozott téma vitát generál, és sok eltérő álláspont merülhet fel a téma kapcsán, amely vita kizárólag úgy orvosolható, hogy ha szakmai beszélgetéseket folytatunk, értelmezzük a jogeseteket, kritizáljuk a döntéseket, és megágyazunk a jogszabályok módosítási javaslatainak.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom

- JUHÁSZ ZOLTÁN: *A bírósági végrehajtás alkotmányossága – Az ombudsman gyakorlata a bírósági végrehajtókkal kapcsolatos ügyekben.* THEMIS, 2007,
- EGRI-KOVÁCS KRISZTIÁN: A bírósági végrehajtási eljárásokban előterjeszthető alkotmányjogi panaszok dilemmáinak vázlatos áttekintése. *Jogelméleti szemle*, 2020 (3).
- BITSKEY BOTOND – TÖRÖK BERNÁT (szerk.): *Az alkotmányjogi panaszok kézikönyve.* Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015.
- BARATINÉ BODA GRÉTA: A végrehajtási eljárás során igénybe vehető jogorvoslatok, különös tekintettel a végrehajtási kifogásra. *Glossa Iuridica*, 2021(1–2), 97–126.
- GYURIK ANITA: *A végrehajtási kifogás, különös tekintettel a becsérték, a díjjegyzék és a felosztási terv kapcsán előterjesztett kifogások bírósági gyakorlata.* III. 3. rész: A végrehajtási kifogás előterjesztésének határideje. <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/682> (Letöltés ideje: 2024. augusztus 28).
- KAPA MÁTYÁS: *Ha az adós nem fizet...* Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2012.

*Jogszabályok, határozatok**Az Alaptörvény*

- Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.)
- A Bírósági Végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.)
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.)
- A Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.)
- 46/1991. (IX. 10.) AB határozat
- 22/2013. (VII. 19.) AB határozat
- 3197/2024. (V. 31.) AB végzés
- 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]; 3252/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [5]
- 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [43]; 3364/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás